

Nr 12.

Av herr **Frändén m. fl.**, om lagstiftning för tryggande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter.

Under senare år har det blivit alltmera vanligt, att i de på arbetsmarknaden pågående striderna mellan företagare och i företagen anställda arbetare kampmetoder tillgripas, vilka icke rikta sig omedelbart mot motståndare i arbetskonflikt utan jämväl mot utomstående part. Sålunda har det ofta hänt, att någon i arbetskonflikt invecklad organisation sökt ernå exempelvis köpmäns och hantverkares medverkan i stridsåtgärderna genom att förmå dem att icke köpa eller sälja ett bojkottat företags alster eller att icke tillhandahålla varor till av en eller annan anledning misshagliga personer eller företag.

Mot dylika krav är det varuförmedlarnas skyldighet att i eget, samhällets och konsumenternas intresse resa ett bestämt motstånd. Handelns centrala uppgift är nämligen att förmedla varuutbytet mellan producent och konsument. Skall den uppgiften rätt kunna fyllas, är det nödvändigt, att handelns frihet hävdas och att köpmännen behandla alla kunder lika. De varor, konsumenterna önska köpa, är det detaljhandelns plikt att tillhandahålla, och varje kund har självklar rätt att bliva betjänad. Denna ståndpunkt synes så naturlig och rättfärdig, att det aldrig borde kunna bli tal om dess frångående. Ty vart skulle det leda hän, om varudistributionen bleve engagerad i allehanda politiska, sociala och ekonomiska strider?

Landets köpmannakår har också vid upprepade tillfällen genom sina organisationer hävdad sin principiella neutralitetsståndpunkt på detta område och med kraft framhållit, att den ståndpunkten bör vara lika orygglig, från vilket håll försök än månne göras att utnyttja varudistributionen för ovidkommande angelägenheter.

Då varuförmedlarna intagit dylik neutral ställning, har det emellertid gång efter annan inträffat, att de själva blivit utsatta för förföljelser genom anordnandet av försäljningsbojkott av ifrågavarande köpmäns affärer, dels genom meddelanden till allmänheten, dels genom utsättande av poster, vilka sökt hindra personer från att göra inköp i affärerna.

Ifrågavarande slag av bojkottsåtgärder torde enligt nu gällande rätt icke i och för sig vara lagligen förbjudna. Endast om straffbart svek, våld eller hot användes för bojkottens genomförande lär dylik åtgärd kunna beivras med stöd av lag. Särskilt synes böra framhållas, att hot om tillfogande av ekonomisk skada, vilket i förevarande avseende har den största praktiska betydelsen, icke är lagstridigt, där det hotas med rättsenliga ehuru skadegörande åtgärder, såsom underlåtande att göra affärer med en handelsidkare och försök att förmå andra att icke göra sådana affärer.

Bestämmelsen i första paragrafen i förordningen av den 18 juni 1864 ang. utvidgad näringsfrihet att svensk man och kvinna är, med de undantag och

inskränkningar samt under de villkor i övrigt, som i förordningen upptagas, berättigad att i stad eller å landet idka handels- eller fabriksrörelse, hantverk eller annan hantering, blir mer eller mindre en föreskrift på papperet, där företag- eller arbetarorganisationer ha laglig möjlighet att med effektivt ekonomiskt tvång bestämma, om och i vilken utsträckning en affärsrörelse skall få bedrivas. För att förläna den i nyss anförda lagrum stadgade rätten till fritt idkande av näring behöfligt skydd synes ett ingripande i lagstiftningsväg mot vissa bojkottsåtgärder vara av nöden. Dessa obehöriga ingrepp i näringsfriheten stå nämligen i uppenbar strid mot de bärande principerna i 1864 års åberopade förordning. De äro dessutom synnerligen besvärande för varuförmedlingen, vars funktion givetvis störes genom försöken att få handelsidkare och andra näringsutövare att taga parti i allehanda arbetskonflikter, som äro dem ovidkommande. Det är uppenbart, att det här ej uteslutande eller ens företrädesvis gäller ett köpmanna- och näringsidkareintresse, utan att det i lika stor utsträckning är en olägenhet för konsumenterna att icke fritt och efter eget bedömande få köpa de varor, de önska, eller benytta sig av de inköpskällor, de själva bestämma. Detta är i hög grad stötande för borgerlig svensk rättsuppfattning och frihetskänsla, och bör det därför vara en samhällsangelägenhet av vikt, att dessa ideliga och irriterande störningar av omsättningslivet förebyggas.

Det bör sålunda kunna anses som ett rimligt och berättigat krav, att statsmakterna ägna denna fråga sin uppmärksamhet och söka tillskapa lagliga garantier till skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikt och detta helst i sådan form, att de organisationer eller enskilda, som igångsätta och genomföra bojkottsövergrepp mot neutral part, göras ekonomiskt ansvariga för de skadeverkningar, som därav kunna uppstå.

I vårt grannland Danmark har man också sedan länge uppmärksammat denna sak, och föreligger f. n. enligt meddelanden i den danska pressen regeringsförslag till riksdagen om skärpning av där tidigare genomförd lagstiftning på ifrågavarande område.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande lämpligaste lagstiftningsåtgärder för tryggande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikt, varvid frågan om skadestånd till näringsidkare, som drabbas av i motionen berörda övergrepp, måtte särskilt beaktas, samt därefter för riksdagen framlägga lagförslag i ämnet.

Stockholm den 16 januari 1929.

A. O. Frändén.

Ad. Lindgren.

Gustaf Boman.